

Бідзіля Ю. М.<https://orcid.org/0000-0001-5134-3239>Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»**Соломін Є. О.**<https://orcid.org/0000-0001-6770-5505>Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»

ПРОТИСТОЯННЯ ПОЛІТИЧНИЙ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВІДКРИТОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

У статті досліджено проблему політичної дезінформації як одного з важливих інструментів інформаційного впливу в умовах сучасних гібридних конфліктів, зокрема в контексті війни російської федерації проти України. Актуальність дослідження зумовлена стрімким поширенням маніпулятивного контенту в цифровому інформаційному просторі, використанням соціальних мереж, бот-мереж та технологій штучного інтелекту для формування викривлених інформаційних наративів і впливу на громадську думку. Мета дослідження полягає у визначенні основних механізмів поширення політичної дезінформації та обґрунтуванні ефективних підходів до протидії їй на національному й міжнародному рівнях. Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. Застосовано методи аналізу й синтезу для узагальнення наукових підходів до розуміння дезінформації, порівняльний метод – для дослідження практик протидії фейковим повідомленням у різних країнах, а також контент-аналіз наукових публікацій і медіаматеріалів, присвячених інформаційній війні та діяльності фактчекінгових організацій. Теоретичною базою дослідження стали праці сучасних зарубіжних і українських учених, які аналізують феномен інформаційної влади, пропаганди та медійного впливу. У результаті дослідження встановлено, що політична дезінформація є системним інструментом інформаційного протистояння, який використовується для дестабілізації політичних процесів, формування недовіри до державних інституцій і маніпулювання суспільною свідомістю. Визначено, що основними каналами поширення дезінформації є соціальні мережі, цифрові платформи та автоматизовані мережі акаунтів. Доведено, що ефективність протидії дезінформації значно залежить від розвитку незалежних медіа, діяльності фактчекінгових організацій, підвищення рівня медіаграмотності населення та координації дій між державними інституціями й міжнародними структурами. Узагальнення результатів дослідження дозволило підтвердити наукову гіпотезу про те, що ефективна боротьба з політичною дезінформацією можлива лише за умови поєднання національних механізмів інформаційної безпеки з наднаціональними мережами координації та співпраці у сфері інформаційної політики. Такий підхід сприятиме підвищенню стійкості суспільства до маніпулятивного інформаційного впливу та зміцненню демократичних інститутів.

Ключові слова: політична дезінформація, інформаційна війна, пропаганда, інформаційна безпека, фактчекінг, соціальні мережі, медіаграмотність, громадська думка, інформаційна політика, гібридна війна.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому цифровому середовищі політична дезінформація перетворилася на один із важливих інструментів інформаційного впливу, що здатний суттєво змінювати суспільні настрої, формувати

викривлені уявлення про політичні процеси та впливати на прийняття управлінських рішень. Розвиток цифрових технологій, соціальних мереж і онлайн-платформ значно спростили процес поширення інформації, водночас створивши сприятливі

умови для маніпулятивного або неправдивого контенту. У таких умовах політична дезінформація виходить за межі національних інформаційних просторів і функціонує як складна транскордонна система комунікаційних впливів, що використовує алгоритмічні механізми цифрових платформ та особливості відкритого інформаційного середовища.

Актуальність дослідження особливо посилюється в умовах війни та гібридних загроз, коли інформаційний простір стає одним з основних полів протистояння між державами. У таких обставинах забезпечення інформаційної безпеки набуває стратегічного значення, оскільки дезінформаційні кампанії спрямовані не лише на викривлення фактів, а й на підрив суспільної довіри до державних інституцій, медіа та демократичних процесів. Відкритий характер сучасного інформаційного простору, який передбачає вільний обіг інформації та широкий доступ до комунікаційних платформ, водночас створює й нові можливості для розвитку демократичних практик, і додаткові ризики маніпулятивного впливу. Це зумовлює необхідність комплексного наукового осмислення механізмів протистояння політичній дезінформації та формування ефективних моделей її нейтралізації.

Наукова новизна запропонованого підходу полягає в поєднанні безпекового, інституційного та когнітивного вимірів у межах єдиної соціально-комунікаційної моделі, що дозволяє комплексно аналізувати механізми протидії дезінформації в умовах гібридних конфліктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема поширення політичної дезінформації та протидії маніпулятивним інформаційним практикам активно досліджується в сучасній науковій літературі. Особливої актуальності ця тема набула у зв'язку з розвитком цифрових комунікацій, використанням штучного інтелекту (далі – ШІ) для створення фейкових повідомлень та зростанням ролі інформаційних кампаній у політичних процесах.

Важливим напрямом сучасних досліджень є аналіз механізмів фактчекінгу як інструменту боротьби з неправдивою інформацією. Систематичний огляд досліджень у сфері перевірки фактів здійснюють С. Техедор та колеги (S. Tejedor et al.), узагальнюючи основні підходи до виявлення та спростування фейкових новин у соціальних науках [1]. Роль фактчекінгових організацій як нових медійних інституцій досліджує К. Росінська (K. Rosińska), підкреслюючи їх значення в забезпеченні прозорості політичного дискурсу [2].

Аналогічних висновків доходять М. Мігес-Гонсалес та співавтори (M. Míguez-González et al.), аналізуючи діяльність ібероамериканських фактчекерів у соціальних мережах та їхню ефективність у протидії фейковим новинам [3]. Роль журналістського фактчекінгу в боротьбі з інфодемією, що поширилася під час пандемії COVID-19, розглядають Л. Мартінес-Гарсія (L. Martínez-García) та І. Феррер (I. Ferrer) [4].

Окрему групу досліджень становлять роботи, присвячені інформаційним операціям у контексті міжнародних конфліктів, зокрема російсько-української війни. Так, колектив науковців на чолі з Р. Марільяно (R. Marigliano et al.) досліджує діяльність бот-мереж, що використовуються для поширення цифрової пропаганди та конфліктної риторики під час війни в Україні [5]. Стратегії спростування дезінформації щодо війни росії проти України розглядає М. Шафранська (M. Szafranska), яка аналізує методологію фактчекінгу на прикладі польського проєкту Demagog.org.pl [6]. Модель реконструкції стратегічної дезінформації на основі аналізу комунікативних намірів інформаційних акторів пропонують Б. Юсків (B. Yuskiv), Н. Карпчук (N. Karpchuk) та С. Федонюк (S. Fedoniuk) [7]. Поширення неправдивих повідомлень у соціальній мережі Twitter під час російсько-українського конфлікту досліджують В. Ла Гатта та колеги (V. La Gatta et al.), які розробляють підходи до автоматичного виявлення фейкових тверджень [8].

Теоретичні основи дослідження інформаційної влади та комунікаційних процесів закладені в працях класиків соціально-комунікаційної теорії. Зокрема, М. Кастельс (M. Castells) розглядає мережеву комунікацію як основний механізм формування влади в інформаційному суспільстві [9]. Концепція публічної сфери Ю. Габермаса (J. Habermas) пояснює роль комунікації у формуванні громадської думки та демократичного дискурсу [10]. Значний внесок у теорію пропаганди зробив Ж. Еллюль (J. Ellul), який дослідив механізми формування суспільних установок через масову інформацію [11].

Українські дослідники також активно вивчають проблематику інформаційної війни та медійного впливу. Зокрема, Ю. Шеремет та співавтори (Y. Sheremet et al.) розглядають політико-правові аспекти інформаційної війни та її вплив на державну безпеку [12]. Питання впливу медіа на формування громадської думки в умовах воєнного стану досліджують Ю. Бідзіля та колеги (Y. Bidzilya et al.) [13]. Проблеми інформаційної

безпеки поліетнічних регіонів аналізує Ю. Бідзіля [14], а трансформацію журналістських стандартів під впливом новітніх технологій досліджують Ю. Бідзіля та Г. Гецько [15].

Отже, сучасні наукові дослідження охоплюють широкий спектр проблем – від теоретичних основ інформаційної влади та пропаганди до прикладних механізмів виявлення й спростування дезінформації. Водночас питання формування ефективних міжнародних механізмів координації боротьби з політичною дезінформацією в умовах гібридних конфліктів потребує подальшого комплексного дослідження.

Постановка завдання. Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні соціально-комунікаційної моделі протистояння політичній дезінформації в умовах відкритого глобалізованого інформаційного простору та визначенні її адаптивних механізмів у сучасному українському контексті.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

1) проаналізувати теоретичні підходи до політичної дезінформації та особливості її поширення в сучасному цифровому інформаційному просторі, а також її вплив на суспільно-політичні процеси;

2) схарактеризувати основні рівні протидії дезінформації (державний, інституційно-громадський, освітній) та узагальнити міжнародний досвід із визначенням можливостей його адаптації для України;

3) сформулювати концептуальні засади соціально-комунікаційної моделі протидії політичній дезінформації та визначити її основні адаптивні механізми в умовах відкритого інформаційного простору.

Виклад основного матеріалу. Теоретичне осмислення функціонування політичної дезінформації в сучасному інформаційному середовищі передбачає визначення її сутності, форм прояву та механізмів поширення в цифровому просторі. У науковій літературі дезінформація розглядається як цілеспрямоване поширення неправдивої або маніпулятивної інформації, спрямованої на викривлення сприйняття політичних процесів, вплив на громадську думку та зміну поведінкових установок аудиторії. На відміну від випадкових інформаційних помилок, вона має свідомий характер і є інструментом політичного впливу, що поєднує пропагандистські технології, маніпуляції фактами та емоційні наративи [11, с. 9–15]. У сучасних дослідженнях виокремлюють різні форми політичної дезінформації, зокрема фейкові новини, маніпулятивні інтерпретації подій, інфор-

маційні вкиди та кампанії дискредитації політичних акторів або інституцій [1, с. 2–3].

Пріоритетного значення набувають особливості поширення дезінформації в цифровому середовищі, де інформаційні потоки характеризуються високою швидкістю, глобальним охопленням аудиторій і мережевою структурою комунікації. Розвиток інтернету та соціальних мереж сформував нову комунікаційну реальність, у якій інформація може поширюватися миттєво й практично без географічних обмежень. У таких умовах дезінформація швидко адаптується до різних аудиторій і набуває різних форм залежно від політичного та соціального контексту [7, с. 6–8]. Алгоритмічні механізми цифрових платформ також сприяють посиленню ефекту інформаційних «бульбашок» та поляризації суспільства, що ускладнює поширення перевіреної інформації [3, с. 5–7].

У глобалізованому інформаційному просторі дезінформація дедалі більше функціонує як частина мережевої комунікаційної системи. За концепцією мережевого суспільства інформаційна влада формується через взаємодію цифрових комунікаційних мереж і медійних платформ, які здатні масштабувати інформаційні потоки та формувати суспільні наративи [8, с. 21–24]. Водночас формування громадської думки відбувається в межах публічної сфери, де інформаційні повідомлення можуть суттєво впливати на політичний дискурс і демократичні процеси [9, с. 181–185].

У контексті російсько-української війни політична дезінформація набуває системного характеру та реалізується через поширення цілеспрямованих маніпулятивних наративів, спрямованих на дестабілізацію суспільства і підірив довіри до державних інституцій. Зокрема, у перші місяці повномасштабного вторгнення активно поширювалися фейкові повідомлення про «біолабораторії США в Україні», «масову евакуацію влади з Києва», «втечу Президента України» та «втрату контролю над Збройними Силами України». У подальшому дезінформаційні кампанії трансформувалися в наративи про «нелегітимність влади» та маніпулятивні повідомлення щодо втрат української армії. Такі інформаційні вкиди поширювалися через бот-мережі та проросійські медіаплатформи й були спрямовані на формування панічних настроїв і делегітимацію держави. За результатами досліджень, частка бот-активності в коментарях до політичного контенту в українських медіа може перевищувати 50%, що свідчить про високий рівень штучного впливу на інформаційний

простір [16]. Водночас аналіз соціальних мереж показує, що близько 20% акаунтів, які поширюють проросійські нарративи, мають ознаки ботів, але саме вони забезпечують непропорційно велике охоплення аудиторії [17]. Крім того, за даними соціологічних досліджень, 59% українців залишаються вразливими до дезінформації, що пов'язано з особливостями споживання інформації та недостатнім рівнем перевірки джерел [18]. Додатково встановлено, що дезінформаційні повідомлення поширюються швидше та охоплюють ширшу аудиторію, ніж їх спростування, що створює суттєві труднощі для ефективної протидії [19]. Така статистика підтверджує, що політична дезінформація в умовах війни функціонує як інструмент стратегічного впливу, інтегрований у ширші механізми гібридної війни.

Важливу роль у поширенні дезінформації відіграють соціальні мережі та цифрові платформи, зокрема Telegram, Facebook, X (Twitter) та TikTok. Саме через ці канали дезінформаційні повідомлення отримують найбільше охоплення, оскільки алгоритмічні механізми рекомендацій сприяють їх швидкому масштабуванню серед широких аудиторій. За результатами загальнонаціональних досліджень, соціальні мережі є основним джерелом новин для 84–86% українців, причому для близько 37–40% вони є єдиним джерелом інформації [20]. Окремо варто наголосити на домінуванні платформи Telegram, позаяк близько 47% користувачів отримують новини саме через цей месенджер, що робить його одним з основних каналів поширення як інформації, так і дезінформації [20].

Водночас соціальні мережі постають основним джерелом поширення фейкових повідомлень: 53% респондентів ідентифікують їх як провідний канал дезінформації, тоді як ще 35% вказують на месенджери, зокрема Telegram. Загалом 89% українців вважають проблему дезінформації серйозною, а 71% оцінюють поширення російської пропаганди в соціальних мережах як значну загрозу для суспільства [21]. При цьому понад 60% населення усвідомлює важливість проблеми дезінформації, однак лише близько 40% користувачів систематично перевіряють джерела інформації, що свідчить про наявність суттєвого розриву між усвідомленням загрози та практиками інформаційної гігієни [22].

Додатково, згідно з даними досліджень, 64,9% населення України є активними користувачами соціальних мереж (понад 24 млн осіб), що створює сприятливі умови для масштабного

поширення інформаційних впливів [23]. У таких умовах формується ефект «вірусного» поширення контенту, коли дезінформаційні нарративи здатні за короткий час охоплювати значні аудиторії, впливати на суспільні настрої та формувати викривлене сприйняття політичних процесів.

У контексті сучасних безпекових викликів політична дезінформація дедалі частіше розглядається як частина інформаційних операцій і гібридних конфліктів. З огляду на це, доцільним є формування соціально-комунікаційної моделі протистояння політичній дезінформації, яка поєднає кілька взаємопов'язаних вимірів впливу на інформаційний простір (табл. 1).

Запропонована соціально-комунікаційна модель протистояння політичній дезінформації демонструє, що ефективність боротьби з інформаційними маніпуляціями значно залежить від узгодженої взаємодії різних рівнів і суб'єктів інформаційного простору. Поєднання безпекового, інституційного й когнітивного вимірів створює основу для комплексної системи реагування на дезінформаційні виклики, що охоплює як державні механізми регулювання, так і діяльність громадських інституцій та розвиток інформаційної культури суспільства.

У сучасному інформаційному середовищі протидія політичній дезінформації потребує багаторівневого підходу, що передбачає взаємодію державних інституцій, медіа, громадянського суспільства та освітніх структур. Такий підхід забезпечує комплексне реагування на інформаційні загрози, оскільки дезінформація поширюється не лише через медіа, а й через ширші соціально-комунікаційні процеси та політичні нарративи [9, с. 45–47]. У наукових дослідженнях підкреслюється, що ефективність протидії можлива лише за умови координації дій різних суспільних акторів, що відповідає концепціям мережевої комунікації та публічної сфери [1, с. 9–10]. В умовах гібридних конфліктів така система має поєднувати інституційні, комунікаційні та освітні механізми, спрямовані на зміцнення інформаційної безпеки [12, с. 29–31]. Ключову роль у цій системі відіграє державний рівень, який охоплює нормативно-правове регулювання, діяльність спеціалізованих органів і стратегічні комунікації. Водночас інституційно-громадський рівень представлений незалежними медіа, громадськими організаціями та фактчекінговими ініціативами, що здійснюють моніторинг і перевірку інформації. Довгострокова ефективність протидії дезінформації значною мірою залежить від освітнього рівня громади,

Соціально-комунікаційна модель протистояння політичній дезінформації

Вимір моделі	Основні елементи	Зміст та механізми реалізації
Безпековий вимір	Захист інформаційного суверенітету	Спрямований на забезпечення стійкості національного інформаційного простору до зовнішніх і внутрішніх інформаційних загроз. Передбачає формування системи стратегічних комунікацій, розвиток інструментів інформаційної безпеки, а також нормативно-правове регулювання діяльності в інформаційній сфері.
	Протидія інформаційним операціям	Охоплює виявлення, аналіз і нейтралізацію дезінформаційних кампаній, що можуть здійснюватися в межах гібридних конфліктів або політичних інформаційних впливів. Реалізується через діяльність спеціалізованих державних структур, моніторинг медіапростору та оперативне реагування на маніпулятивні інформаційні наративи.
	Державна інформаційна політика	Передбачає формування комплексної стратегії управління інформаційним простором, спрямованої на забезпечення прозорості комунікацій між державою і суспільством, зміцнення довіри до офіційних джерел інформації та підвищення рівня інформаційної безпеки держави.
Інституційний вимір	Діяльність державних та громадських інституцій	Охоплює взаємодію державних органів, незалежних медіа, громадських організацій, аналітичних центрів і фактчекінгових платформ у сфері протидії дезінформації. Такі інституції здійснюють моніторинг інформаційного простору, перевірку фактів і поширення достовірної інформації.
	Координація між владою, медіа та громадянським суспільством	Передбачає формування партнерських мереж співпраці між різними суб'єктами інформаційної комунікації. Така координація сприяє оперативному реагуванню на дезінформаційні кампанії та забезпечує узгодженість комунікаційних стратегій у суспільстві.
Когнітивний вимір	Формування критичного мислення	Спрямований на розвиток здатності громадян аналізувати інформацію, розпізнавати маніпуляції та оцінювати достовірність джерел. Критичне мислення є важливим інструментом підвищення стійкості суспільства до інформаційних впливів.
	Розвиток медіаграмотності	Передбачає інтеграцію медіаосвіти в освітні програми, проведення просвітницьких кампаній та формування навичок відповідального споживання інформації.
	Інформаційна гігієна суспільства	Охоплює формування культури відповідального використання інформаційних ресурсів, усвідомленого поширення контенту та дотримання етичних стандартів комунікації в цифровому середовищі.

Джерело: створено авторами.

зокрема розвитку медіаграмотності, критичного мислення та інформаційної культури, що підвищує стійкість суспільства до маніпулятивних впливів.

Міжнародний досвід боротьби з дезінформацією також демонструє ефективність інституціоналізованих підходів до протидії інформаційним загрозам. Зокрема, у країнах Європейського Союзу важливу роль відіграють ініціативи EUvs-Disinfo та East StratCom Task Force, які здійснюють системний моніторинг і спростування прокремлівських дезінформаційних наративів. За офіційними даними, база EUvsDisinfo містить понад 15 тис. задокументованих випадків дезінформації, більшість із яких пов'язані з російськими інформаційними операціями, а щорічно фіксуються тисячі нових кейсів [23]. У період повномасштабної війни проти України кількість

виявлених дезінформаційних повідомлень зростає на десятки відсотків, що свідчить про інтенсифікацію інформаційних атак у європейському інформаційному просторі.

Крім того, дослідження Європейської комісії показують, що близько 86% громадян ЄС вважають дезінформацію серйозною проблемою, а понад 70% регулярно стикаються з нею в онлайн-середовищі [24]. У відповідь на ці виклики було впроваджено Digital Services Act, який встановлює обов'язки для великих онлайн-платформ із понад 45 млн користувачів у ЄС щодо виявлення, обмеження та видалення незаконного або маніпулятивного контенту [25]. Зокрема, платформи зобов'язані проводити оцінку системних ризиків, забезпечувати прозорість алгоритмів рекомендацій і впроваджувати механізми швидкого реагування на дезінформаційні кампанії. За оцінками

ЄС, лише у 2023–2024 роках великі цифрові платформи видалили або обмежили доступ до мільйонів одиниць контенту, пов'язаного з дезінформацією та інформаційними операціями.

Умови гібридних конфліктів і масштабних інформаційних операцій зумовлюють необхідність адаптації міжнародних практик до конкретних соціально-політичних реалій. У зв'язку з цим доцільним є аналіз основних підходів до боротьби з дезінформацією, що використовуються в міжнародній практиці, а також визначення їхніх можливостей і обмежень. Основні аспекти такого аналізу узагальнено в таблиці 2.

Отже, міжнародний досвід боротьби з дезінформацією демонструє ефективність комплексного підходу, який поєднує нормативне регулювання, розвиток інституційної співпраці та підвищення рівня медіаграмотності суспільства. Водночас застосування таких моделей у національному контексті потребує адаптації з урахуванням специфіки інформаційних загроз, зокрема в умовах війни, масштабних інформаційних атак та особливостей функціонування українського медіапростору. Це зумовлює необхідність поєднання міжнародних практик із власними механізмами забезпечення інформаційної безпеки.

Боротьба з дезінформацією, попри її значення для інформаційної безпеки, супроводжується низкою ризиків, зокрема загрозою цензури та самоцензури, а також можливістю політичної інструменталізації відповідних механізмів. Поширення маніпулятивного контенту водночас підриває довіру до медіа, що вимагає збалансованого підходу між безпекою та принципами демократичного суспільства. Ефективна протидія дезінформації в українських умовах потребує

адаптивних механізмів, які поєднують міжнародну співпрацю, міжінституційну координацію та активну участь громадянського суспільства. Важливу роль відіграють незалежні медіа й фактчекінгові ініціативи, здатні оперативно реагувати на інформаційні загрози та поширювати перевірені дані. Водночас необхідно враховувати специфіку поліетнічних регіонів, де дезінформація може використовувати культурні й мовні відмінності для дестабілізації. Комплексність такого підходу забезпечує підвищення стійкості інформаційного простору та ефективне протистояння маніпулятивним впливам.

Висновки. У результаті проведеного дослідження було проаналізовано теоретичні засади функціонування політичної дезінформації в умовах глобалізованого інформаційного середовища та обґрунтовано соціально-комунікаційну модель протистояння дезінформаційним впливам. Доведено, що сучасний інформаційний простір характеризується високим рівнем цифровізації, швидкістю поширення інформаційних потоків і мережевою взаємодією різних акторів, що створює сприятливі умови для виникнення та поширення дезінформаційних кампаній. У роботі визначено основні механізми протидії політичній дезінформації, які реалізуються на державному, інституційно-громадському та освітньому рівнях. Встановлено, що ефективна система реагування на інформаційні загрози потребує комплексного підходу, який поєднує нормативно-правове регулювання, діяльність державних та громадських інституцій, розвиток медіаграмотності та формування критичного мислення в суспільстві.

Отримані результати підтверджують наукову гіпотезу дослідження про те, що в умовах гло-

Таблиця 2

Міжнародний досвід боротьби з дезінформацією та його обмеження

Напрямок	Основні підходи	Обмеження в українських умовах
Підходи ЄС та міжнародних організацій	Розроблення стратегій протидії дезінформації, моніторинг інформаційного простору, підтримка незалежних медіа та фактчекінгових ініціатив, розвиток медіаграмотності населення.	Необхідність швидшого реагування на інформаційні загрози в умовах війни та інтенсивних дезінформаційних кампаній.
Співпраця держав і цифрових платформ	Взаємодія урядів із соціальними мережами щодо обмеження поширення фейкового контенту, маркування недостовірної інформації, алгоритмічне зниження видимості маніпулятивних матеріалів.	Обмежена прозорість алгоритмів платформ та складність контролю над анонімними джерелами поширення дезінформації.
Адаптація міжнародного досвіду	Використання демократичних механізмів регулювання інформаційного простору та партнерства між державою, медіа й громадянським суспільством.	Специфіка війни, масштаб інформаційних атак та особливості національного медіапростору потребують адаптації міжнародних моделей.

Джерело: створено авторами.

балізованого цифрового середовища політична дезінформація функціонує як транскордонна екосистема інформаційних впливів, що значно ускладнює її нейтралізацію в межах лише національного інформаційного простору. У зв'язку з цим ефективність протидії дезінформаційним кампаніям значно залежить від поєднання національних механізмів інформаційної безпеки з наднаціональними мережами інформаційної координації, що передбачають обмін аналітичною інформацією, спільний моніторинг інформаційного середовища та координацію дій між державами, міжнародними організаціями й цифровими

платформами. Водночас важливим залишається врахування національної специфіки інформаційного простору, соціокультурних особливостей суспільства та умов функціонування медіасистеми в період воєнних загроз.

Перспективи подальших наукових досліджень пов'язані з поглибленим аналізом механізмів взаємодії між державними інституціями, громадянським суспільством і цифровими платформами у сфері протидії дезінформації, а також із дослідженням впливу алгоритмічних систем поширення інформації на формування суспільної думки.

Список літератури:

1. Tejedor S., Romero-Rodríguez L. M., Gracia-Villar M. Unveiling the Truth: A Systematic Review of Fact-Checking and Fake News Research in Social Sciences. *Online Journal of Communication and Media Technologies*. 2024. Vol. 14. № 2. DOI: <https://doi.org/10.30935/ojcm/14455>
2. Rosińska K. Fact-Checking as a Quasi-Media Institution: Thematic and Argumentative Analysis of Demagog Publications in the 2023 Election Year. *Social Communication Ethics*. 2025. Vol. 1 № 4. DOI: <https://doi.org/10.15633/sce.01403>
3. Míguez-González M. I., Martínez-Rolán X., García-Mirón S. From Disinformation to Fact-Checking: How Ibero-American Fact-Checkers on Twitter Combat Fake News. *Profesional de la Información*. 2023. Vol. 32. № 1. DOI: <https://doi.org/10.3145/epi.2023.ene.10>
4. Martínez-García L., Ferrer I. Fact-Checking Journalism: A Palliative Against the COVID-19 Infodemic in Ibero-America. *Journalism & Mass Communication Quarterly*. 2023. Vol. 100. № 3. DOI: <https://doi.org/10.1177/10776990231164168>
5. Marigliano R., Ng L. H. X., Carley K. M. Analyzing Digital Propaganda and Conflict Rhetoric: A Study on Russia's Bot-Driven Campaigns During the Ukraine Crisis. *Social Network Analysis and Mining*. 2024. Vol. 14. Article 170. DOI: <https://doi.org/10.1007/s13278-024-01322-w>
6. Szafrńska M. War Fact-Checking: Strategies and Methodology for Debunking Disinformation on the War in Ukraine at the Demagog.org.pl Website. *Zeszyty Prasoznawcze*. 2024. Vol. 67. № 3 (259). DOI: <https://doi.org/10.4467/22996362pz.24.029.20063>
7. Yuskiv B., Karpchuk N., Fedoniuk S. Model of Strategic Disinformation Reconstruction Based on Analysis of Intentions. *Politologija*. 2024. Vol. 116. № 4. DOI: <https://doi.org/10.15388/polit.2024.116.5>
8. La Gatta V., Wei C., Luceri L., Pierri F., Ferrara E. Retrieving False Claims on Twitter During the Russia-Ukraine Conflict. *arXiv*. 2023. URL: <https://arxiv.org/abs/2303.10121> (дата звернення: 06.03.2026).
9. Castells M. *Communication Power*. Oxford : Oxford University Press, 2009. URL: https://www.academia.edu/25294841/Manuel_Castells_Communication_Power_2009
10. Habermas J. *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. Cambridge : Polity Press, 1989. URL: https://arditiesp.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/01/habermas_structural_transf_public_sphere.pdf
11. Ellul J. *Propaganda: The Formation of Men's Attitudes*. New York : Vintage Books, 1973. URL: <https://archive.org/details/propagandaformat0000ellu> (дата звернення: 06.03.2026).
12. Sheremet Y. M., Voluiko O. S., Posmitna O. M., Poda T., Bidzilya Y. M. Political and legal aspects of the information warfare. *Amazonia Investiga*. 2021. Vol. 10. № 45. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.45.09.3>
13. Bidzilya Y., Solomin Y., Shvets V., Heletei A., Hetsko H. The Media's Influence on Shaping Public Opinion during Martial Law. *Journal of International Crisis and Communication*. 2024. Vol. 24. № 4. DOI: <https://doi.org/10.36923/jicc.v24i4.979>
14. Бідзіля Ю. М. Інформаційна безпека поліетнічного регіону: пошук нової медіасистеми (на прикладі Закарпаття). *Наукові записки Інституту журналістики*. 2014. Т. 56. С. 195–203.
15. Бідзіля Ю. М., Гецько Г. І. Вплив новітніх технологій на трансформацію професійних стандартів у журналістиці. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2025. Т. 36 (75). № 2. С. 205–213. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.2.2/31>
16. Imaginary me: fake accounts on Ukrainian media pages. *Vox Ukraine: вебсайт*. 2019. URL: <https://voxukraine.org/en/imaginary-me-fake-accounts-on-ukrainian-media-pages>

17. Geissler D., Bär D., Pröllochs N., Feuerriegel S. Russian propaganda on social media during the 2022 invasion of Ukraine. *arXiv*. 2022. URL: <https://arxiv.org/abs/2211.04154>
18. Ukrainians, trust in media, and disinformation. *Rating Group Ukraine: вебсайт*. 2025. URL: <https://www.ratinggroup.ua/en/news/media-aug2025>
19. Singh I., Bontcheva K., Song X., Scarton C. Comparative Analysis of Engagement, Themes, and Causality of Ukraine-Related Debunks and Disinformation. *arXiv*. 2022. URL: <https://arxiv.org/abs/2212.07457>
20. Пушкарьова С. Life in a Smartphone: How Ukrainians Used Media and Social Networks in 2024 – USAID/ Internews Survey. *Infolight.ua: вебсайт*. 2024. URL: <https://infolight.ua/en/2024/12/01/life-in-a-smartphone-how-ukrainians-used-media-and-social-networks-in-2024-usaid-internews-survey>
21. Telegram has become the main source of information for Ukrainians: what about disinformation? *UNN: вебсайт*. 2024. URL: <https://unn.ua/en/news/telegram-has-become-the-main-source-of-information-for-ukrainians-what-about-disinformation>
22. Горбик В. Понад 60% українців вважають проблему дезінформації важливою, проте лише 40% шукають джерела – дослідження «Детектор медіа». *dev.ua: вебсайт*. 2025. URL: <https://dev.ua/news/dezinformatsiia-mediahramotnist-shi-internet-doslidzhennia-1746687225>
23. Kemp S. Digital 2024: Ukraine. *DataReportal: вебсайт*. 2024. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2024-ukraine>
24. Database. *EUvsDisinfo: вебсайт*. URL: <https://euvsdisinfo.eu/disinformation-cases>
25. Questions and Answers about the East StratCom Task Force. *EUROPEAN UNION: вебсайт*. 2021. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/questions-and-answers-about-east-stratcom-task-force_en

Bidzilya Yu. M., Solomin Ye. O. COUNTERING POLITICAL DISINFORMATION IN AN OPEN INFORMATION SPACE

The article examines the problem of political disinformation as one of the key tools of information influence in the context of modern hybrid conflicts, in particular in the context of the Russian Federation's war against Ukraine. The relevance of the study is due to the rapid spread of manipulative content in the digital information space, the use of social networks, bot networks and artificial intelligence technologies to form distorted information narratives and influence public opinion.

The aim of the study is to identify the main mechanisms for the spread of political disinformation and to justify effective approaches to countering it at the national and international levels. Materials and methods. The methodological basis of the study consists of general scientific and special methods of scientific knowledge. Methods of analysis and synthesis were used to generalise scientific approaches to understanding disinformation, a comparative method was used to study practices of countering fake news in different countries, and content analysis of scientific publications and media materials devoted to information warfare and the activities of fact-checking organisations was also used. The theoretical basis of the study was the works of contemporary foreign and Ukrainian scholars who analyse the phenomenon of information power, propaganda and media influence. Results. The study found that political disinformation is a systemic tool of information confrontation used to destabilise political processes, create distrust in state institutions, and manipulate public consciousness. It has been determined that the main channels for spreading disinformation are social networks, digital platforms, and automated account networks. It has been proven that the effectiveness of countering disinformation largely depends on the development of independent media, the activities of fact-checking organisations, increasing the level of media literacy among the population, and coordinating actions between state institutions and international structures. Conclusions. The generalisation of the research results confirmed the scientific hypothesis that effective combating of political disinformation is only possible if national information security mechanisms are combined with supranational networks for coordination and cooperation in the field of information policy. This approach will help increase society's resistance to manipulative information influence and strengthen democratic institutions. Prospects for further research are related to studying the role of artificial intelligence in the creation and dissemination of disinformation, as well as the development of new digital tools for its detection and neutralisation.

Keywords: *political disinformation, information warfare, propaganda, information security, fact-checking, social networks, media literacy, public opinion, information policy, hybrid warfare.*

Дата першого надходження статті до видання: 30.03.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 13.04.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026